

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางการเมือง และสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางด้านข่าวสาร เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร การค้าระหว่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ตลอดจนความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน ได้เริ่มหันเหมาแถบตะวันออก โดยเฉพาะประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดด มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนรวมถึงภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะมีบทบาทในประชาคมโลกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนักวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจมีความเห็นตรงกันว่า ภายใน 10-15 ปี คาดว่าประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจะสามารถครองความยิ่งใหญ่ทางเศรษฐกิจเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ทั่วโลกเริ่มให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนกันมากขึ้น โดยการหาทางสร้างความสัมพันธ์กับประเทศจีนในทุกด้านเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ด้านเศรษฐกิจตามมาในอนาคต ที่สำคัญคือการพัฒนาบุคลากรของตนเอง ให้มีความรู้ความเข้าใจในภาษาจีนอันจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารสำหรับการทำธุรกิจร่วมกันในอนาคตมากขึ้น เนื่องจากภาษาจีนเป็นภาษาหนึ่งขององค์กรสหประชาชาติ และเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญอีกภาษาหนึ่ง เพราะมีผู้ใช้มากเกือบ 2,000 ล้านคนทั่วโลก นับเป็นลำดับสองรองจากภาษาอังกฤษ

ปัจจุบันซึ่งอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ที่เป็นการสื่อสารข้ามโลก ทำให้การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพียงภาษาเดียวไม่เพียงพอในการทำงานอีกต่อไป ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวเด็กไทยยุคปัจจุบันและในอนาคตจะต้องมีความรู้ภาษาต่างประเทศระดับใช้การได้อย่างน้อย 2 ภาษา (จุไรรัตน์ แสงบุญนา, 2549 :4) ทั้งนี้ David Graddol (www.eurekaalert.org :1) ได้ทำนายว่าจะมีผู้สนใจเรียนภาษาจีนกลาง (แมนดาริน) เพิ่มขึ้นโดยกำหนดเป็น “the next must-learn language” โดยเฉพาะในแถบเอเชียซึ่งในระยะไม่เกิน 50 ปีข้างหน้า ภาษาที่จะมีผู้ใช้ทั่วโลก เป็นภาษาต่างประเทศที่ 1 คือ ภาษาจีน ภาษาอาหรับ และคนทั่วโลกจะใช้ภาษาต่างประเทศมากกว่า 1 ภาษา ในปี ค.ศ. 2050 จำนวนคนที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ 1 จะลดลง

จากสภาพดังกล่าวเห็นได้ว่า การเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารถือเป็นตัวจักรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เทคโนโลยี วิทยาการ และวัฒนธรรมใหม่ๆ มาสู่สังคม และเป็นสื่อกลางที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ให้ทันประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายในการเปิดตลาดทำการค้ากับจีนมากขึ้น ดังนั้นคนไทยที่มีความรู้ภาษาจีนเริ่มเป็นที่ต้องการอย่างมากของตลาดแรงงาน รัฐบาลจึงมีความจำเป็นในเรื่องการเตรียมความพร้อม โดยการวางพื้นฐานการเรียนรู้ภาษาจีนให้แก่เด็กและเยาวชนของชาติ ให้เป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการใช้ภาษาจีน เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม ตลอดจนเพื่อการประกอบอาชีพ ที่จะสามารถนำพาประเทศไปสู่การแข่งขันในเวทีโลกได้

เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลในด้านการพัฒนาบุคลากรของไทยให้รองรับความต้องการของตลาดแรงงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถด้านภาษาจีน กระทรวงศึกษาธิการ จึงดำเนินการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อต้องการวางรากฐานการเรียนรู้ภาษาจีนให้แก่นักเรียน โดยกำหนดแนวทางปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนภาษาจีน กล่าวคือให้สามารถใช้ภาษาจีนในการเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนสามารถสื่อความโดยใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการปรับปรุงสาระกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ เกี่ยวกับหลักสูตรภาษาจีน สื่อการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงมัธยม และการศึกษานอกระบบ ให้เชื่อมโยงเป็นระบบเดียวกัน เพื่อสะดวกต่อการที่นักเรียนจะไปต่อยอดศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ทั้งเพื่อใช้ในการปฏิสัมพันธ์ร่วมมือทางด้านการค้าและเศรษฐกิจ ตลอดจนใช้ในภาคบริการต่าง ๆ ของสังคมที่จำเป็นต้องใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารไปทั่วโลก จึงทำให้ภาษาจีนเป็นที่สนใจเรียนของคนกลุ่มต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาโรงเรียนเอกชนได้มีบทบาทและแบ่งเบาภาระจัดการศึกษาในระบบ ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านทรัพยากรมนุษย์ สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐมาเป็นเวลานาน ปัจจุบันเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกือบทุกประเภท โรงเรียนเอกชนกระจายอยู่ทั่วไปทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานครและในเมืองใหญ่ๆ จากผลการประเมินการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน ซึ่งให้เห็นถึงความพร้อมของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชน ดังนั้นโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ประกอบการ โรงเรียนเอกชน ผู้ปกครองและผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีการสอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่ายังมีปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ ไม่มีหลักสูตร แกนกลางที่เป็นมาตรฐาน โรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ ยังจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน ภาษาจีนเอง โดยประสานผู้เชี่ยวชาญภาษาจีนที่พึงจัดหาได้ หรือใช้หลักสูตรร่วมกันในลักษณะ เครือข่ายกับสถานศึกษาที่มีความเข้มแข็ง นอกจากนี้หลักสูตรแต่ละช่วงชั้นไม่มีความต่อเนื่องกัน เพราะในโรงเรียนหรือสถานศึกษาบางแห่งเปิดสอนภาษาจีนเฉพาะระดับประถมศึกษา แต่บางแห่ง เปิดสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษา และครูสอนภาษาจีนมีไม่เพียงพอ อีกทั้งครูสอนภาษาจีน ยังขาดคุณภาพ สถานศึกษาหลายแห่งต้องอบรมการสอนภาษาจีนให้ครูที่สอนวิชาอื่น เพื่อให้ สามารถสอนภาษาจีนได้ สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นถึงปัญหาของการจัดการโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียน การสอนภาษาจีนว่าในขณะที่ความต้องการเรียนและความต้องการใช้บุคลากรที่มีความสามารถด้าน ภาษาจีนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถพัฒนาความสามารถได้ตาม มาตรฐานสากล (กระทรวงศึกษาธิการ , 2549 : 2) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนยังไม่สามารถ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้ตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคม ตลอดจน เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของนโยบายของการปฏิรูปการศึกษาได้

ผู้วิจัยเห็นว่า เป้าหมายของการจัดการศึกษานั้นกล่าวไว้ชัดเจนแต่การจัดการโรงเรียน เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวเป็นเรื่องยาก และเนื่องจากภาษาจีนได้ทวีความสำคัญมาก ขึ้นในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ประกอบกับยังมีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนดังกล่าว มาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพและปัญหาในการจัดการโรงเรียนเอกชนที่ สอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมภารกิจหลักของการจัดการ สถานศึกษาหรือ โรงเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ใน 4 ด้าน คือการ จัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งมีความ สำคัญทุกด้าน จึงถือได้ว่าเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่งของผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องใน โรงเรียนต้องร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อให้การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.2.1 ศึกษาสภาพของการจัดการโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.2 ศึกษาปัญหาในการจัดการโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา กลุ่มประชากร ระยะเวลาดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาสภาพและปัญหา การจัดการของ โรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านต่างๆ ดังนี้

1.3.1.1 การจัดการด้านวิชาการ

1.3.1.2 การจัดการด้านงบประมาณ

1.3.1.3 การจัดการด้านบริหารงานบุคคล

1.3.1.4 การจัดการด้านบริหารทั่วไป

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ บุคลากรในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเฉพาะที่สอนภาษาจีนในหลักสูตรในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 โรงเรียน และส่วนภูมิภาค จำนวน 30 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่สอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด 64 โรงเรียน

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ ปีการศึกษา 2548 - 2549

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ผู้บริหาร มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการ โรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องเป็นในลักษณะใด ในส่วนที่เป็นการบริหารจัดการโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน

1.4.2 สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาโยบาย และกำหนดแผนงานโครงการ ในการส่งเสริม โรงเรียนเอกชนจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.4.3 รัฐบาลสามารถกำหนดนโยบายในเรื่องการเปิดโอกาสให้โรงเรียนเอกชนจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แน่ชัดว่าควรที่จะเปิดสอนในรูปแบบใด มากน้อยแค่ไหน

1.4.4 โรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการประยุกต์กับการจัดการ ในโรงเรียน

1.5 นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงให้นิยามศัพท์ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้
 สภาพการจัดการโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง
 ในโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนในหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านวิชาการ
 ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารทั่วไป

ปัญหาการจัดการโรงเรียน หมายถึง ระดับของความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็น
 กับสภาพที่ปฏิบัติอยู่ในการจัดการโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนในหลักสูตร ระดับการศึกษาขั้น
 พื้นฐาน ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

โรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีนในหลักสูตร หมายถึง โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ
 ศึกษาที่สอนวิชาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการจัดการเรียนการสอน
 ภาษาจีนไว้ในหลักสูตร

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนที่สอนภาษาจีน
 ในหลักสูตร ก่อนระดับอุดมศึกษา

การจัดการด้านวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับ งานพัฒนาหลักสูตรงาน
 จัดการเรียนการสอน งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งานวัดและประเมินผล งานนิเทศการสอน และ
 งานสื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

การจัดการด้านงบประมาณ หมายถึง การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับ งบประมาณที่ได้รับ และ
 การจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

การจัดการด้านการบริหารบุคคล หมายถึง การปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวกับ การวางแผน
 อัตรากำลัง การสรรหาบุคลากร การจัดวางบุคลากร และการธำรงรักษาพัฒนาบุคลากรที่สอน
 ภาษาจีน เพื่อพัฒนาครูสอนภาษาจีน

การจัดการด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับงานธุรการ
 งานสารบรรณ งานอาคารสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ และงานชุมชนสัมพันธ์ เพื่อพัฒนา
 การจัดการเรียนการสอนภาษาจีน